

X kadencja



KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

**Komisja
Sprawiedliwości
i Praw
Człowieka**

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **PODKOMISJI DO SPRAW WYKONYWANIA
PRZEZ POLSKĘ WYROKÓW
EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW
CZŁOWIEKA ORAZ WYROKÓW TRYBUNAŁU
SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
(NR 8)
z dnia 28 kwietnia 2026 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka – podkomisji stałej do spraw wykonywania przez Polskę wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (nr 8)

28 kwietnia 2026 r.

Podkomisja stała do spraw wykonywania przez Polskę wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, obradująca pod przewodnictwem poseł **Iwony Karolewskiej (KO)**, przewodniczącej podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- **informacja ministra spraw zagranicznych na temat zakomunikowanych nowych skarg przeciwko Polsce, orzeczeń wydanych w pierwszym kwartale 2026 r. oraz o stanie spraw będących w procesie wykonania.**

W posiedzeniu udział wzięli: **Paweł Szponar** naczelnik wydziału w Departamencie Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Ministerstwa Sprawiedliwości, **Paweł Wierdak** dyrektor Departamentu Prawno Traktatowego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Anna Matras** analityczka do spraw prawnych w organizacji Amnesty International, **Emil Śliwiński** prawnik w Programie Spraw Precedensowych w Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, **Małgorzata Mączka-Pacholak** i **Monika Gąsiorowska** członkinie Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, **Sandra Borkowska** przedstawicielka Krajowej Izby Radców Prawnych, **Katarzyna Wiśniewska** przedstawicielka Fundacji Wolne Sady, **Urszula Żółtak** wiceprezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia, **Jakub Kocjan** pierwszy zastępca dyrektora w Fundacji Akcja Demokracja, **Paweł Zieliński** stały doradca Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Daniel Kędziński** i **Szymon Dziadula** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Dzień dobry. Bardzo serdecznie witam państwa na kolejnym posiedzeniu podkomisji stałej ds. wykonywania przez Polskę wyroków europejskich trybunałów. Witam serdecznie przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości na czele z panem Pawłem Szponarem, naczelnikiem wydziału Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka, oraz przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych z panem Pawłem Wierdakiem, dyrektorem Departamentu Prawno-Traktatowego. Witam przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy zaszczylili nas swoją obecnością i parlamentarzystów, członków podkomisji, którzy przybyli na posiedzenie.

Szanowni państwo, porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia obejmuje informacje ministra spraw zagranicznych na temat nowych skarg przeciwko Polsce, orzeczeń wydanych w pierwszym kwartale 2026 roku oraz o stanie spraw będących w procesie wykonania. Następnie rozpoczniemy dyskusję na ten temat. Tak? Nie ma nikt nic przeciwko porządkowi obrad? Możemy go przyjąć w takiej formie? Dobrze, dziękuję bardzo.

Poproszę przedstawiciela Ministerstwa Spraw Zagranicznych o przedstawienie informacji. Dziękuję bardzo.

Dyrektor Departamentu Prawno-Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Paweł Wierdak:

Dzień dobry państwu. Serdecznie dziękuję za głos. Pani przewodnicząca, panie posłanki, panowie posłowie, szanowni państwo, dziś przedstawimy informacje na temat tego, jak kształtowały się sprawy przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w pierwszym kwartale. Dotyczy to zarówno nowych skarg, jak i orzeczeń, a także spraw, które znajdowały się na etapie wykonywania. Zanim przejdę jednak do tej właściwej części wypowiedzi, może taka uwaga natury ogólnej. Może ona jest oczywista, ale chciałbym, żeby to zabrzmiało, że rola rządu, czy moja jako pełnomocnika ds. postępowań, zaczyna się z momentem zakomunikowania skargi rządowi w celu przedstawienia stanowiska rządu. Natomiast istnieje mnóstwo skarg, które albo nie są jeszcze zakomunikowane, albo w ogóle do nas nie trafiają, ponieważ zostaną uznane przez Trybunał za bezzasadne. Zwracam na to uwagę, ponieważ bardzo często spotykamy się z pytaniami, co się dzieje z daną skargą, jaki jest status, tymczasem my o wielu tych sprawach po prostu w ogóle nie wiemy, bo do nas nie trafiają, nie są komunikowane, albo jeszcze do nas nie trafiają, bo Trybunał ich jeszcze nie zakomunikował.

Jeśli chodzi o te komunikacje w pierwszym kwartale, to w pierwszym kwartale zakomunikowano nam 94 nowe skargi. To jest znaczny wzrost, jeżeli chodzi o porównanie z rokiem poprzednim. W całym 2025 roku zakomunikowanych zostało 129 skarg, czyli jeżeli utrzymane zostanie to tempo, to powrócimy prawdopodobnie do poziomów z lat 2024 czy wcześniejszych, kiedy liczba spraw zakomunikowanych była dwa, czy nawet trzykrotnie wyższa. Mówimy tu więc o liczbie około 350–400 skarg.

Większość skarg zakomunikowanych w pierwszym kwartale to były tradycyjnie skargi dotyczące przewlekłości postępowań cywilnych i karnych. Było 66 takich skarg. 37 dotyczyło przewlekłości cywilnych, 29 karnych. Drugą dużą grupą zakomunikowanych skarg były sprawy, które dotyczyły przewlekłości tymczasowego aresztowania. Takich spraw było 13. 8 skarg dotyczyło kontroli osobistych osadzonych w zakładach karnych oraz stosowaniu reżimu więzienia niebezpiecznego. 5 skarg to były skargi, które dotyczyły kwestii praworządnościowych. W tym 2 były to sprawy, w których w latach wcześniejszych stosowane były środki tymczasowe. I takie pojedyncze skargi, jedna dotyczyła podwyższenia okresu, po którym osoba skazana na karę dożywotniego pozbawienia wolności może ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie. Ten okres został zwiększony z 25 do 30 lat. I jedna skarga dotyczyła zarzutu naruszenia prawa do swobody wypowiedzi w związku ze skazaniem skarżącego na karę grzywny za zniesławienie. To tak wygląda sytuacja, jeżeli chodzi o komunikację nowych skarg.

Jeżeli chodzi o orzeczenia, w pierwszym kwartale Trybunał wydał 24 orzeczenia w sprawach polskich. Były w tym 2 wyroki i 22 decyzje. Wszystkie one rozstrzygały łącznie 75 skarg. Jeśli chodzi o te dwa wyroki, bo zapewne one są dla państwa najbardziej interesujące, to w obu przypadkach skarżącymi byli, czy są, sędziowie. Sprawy dotyczyły kwestii praworządnościowych. Pierwszy z tych wyroków to wyrok w sprawie Biliński przeciwko Polsce, gdzie Trybunał stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1. Skarżący został przeniesiony między dwoma wydziałami tego samego sądu, które zajmowały się różnymi dziedzinami prawa, wbrew jego woli. Trybunał uznał, że w przypadku tego przeniesienia zabrakło kontroli tej decyzji przez sąd lub niezależny organ wykonujący funkcje sądowe. Drugi wyrok, była to sprawa Morawiec przeciwko Polsce. Trybunał również stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1. Była to sytuacja skarżącej, której uchylono immunitet i zawieszono ją w czynnościach sędziowskich. Trybunał uznał, że charakter, czas trwania i negatywne skutki tego zawieszenia również stanowiły bezprawną ingerencję w życie prywatne skarżącej.

Jeśli chodzi o te 22 decyzje, o których wspominałem, 11 decyzji zatwierdzało ugodę i łącznie rozstrzygnęły one 57 skarg. 9 tych decyzji dotyczyło przewlekłości postępowań cywilnych. Jedna decyzja dotyczyła zarzutów związanych z praworządnością. Jedna decyzja dotyczyła zarzutów w zakresie warunków osadzenia skarżącego, które były związane z zakwalifikowaniem go jako osadzonego medialnego. 4 decyzje zatwierdzały deklarację jednostronną. Rozstrzygały one 5 skarg, które dotyczyły przewlekłości postępowań karnych i cywilnych. Wreszcie mieliśmy 7 decyzji o skreśleniu 11 skarg z listy z uwagi na rozstrzygnięcie sprawy na poziomie krajowym, albo też z uwagi na to, że skarżący zaprzestali popierać swoje skargi.

Przechodząc do kolejnego etapu po wyroku, czyli wykonywanie. Na dzień 31 marca 2026 roku Polska miała 163 orzeczenia, które znajdowały się, czy znajdują się, w procesie wykonania pod nadzorem Komitetu Ministrów Rady Europy. 163 orzeczenia, w tym 123 orzeczenia to wyroki, a 40 to decyzje, które zatwierdzają ugodę. 57 tych wyroków było zakwalifikowanych jako wiodące, a 72 jako powtarzalne. Ponadto 73 wyroki znajdują się we wzmocnionej procedurze nadzoru, a 48 w standardowej. W ramach tej grupy znajdującej się w procesie wykonania pod nadzorem Komitetu Ministrów najwięcej wyroków dotyczy przewlekłości cywilnych i karnych. To jest 31 wyroków. 15 wyroków to są sprawy dotyczące przewlekłości postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych. I trzecia duża grupa to są sprawy dotyczące praworządności. 13 wyroków plus 1 wyrok, który jest jeszcze nieostateczny.

Na tle wszystkich 46 państw Rady Europy na koniec pierwszego kwartału Polska była na ósmym miejscu pod względem liczby spraw, które znajdują się w procesie wykonywania. Przed nami znajdują się takie kraje jak Ukraina, Turcja, Azerbejdżan, Włochy, Rumunia, Mołdawia i Bułgaria, a tę dziesiątkę zamykają Węgry i Grecja. Przy czym tutaj jedna uwaga. Te statystyki nie uwzględniają tych ponad 3000 niewykonanych wyroków rosyjskich.

Jeśli chodzi o orzeczenia uznane za wykonane, to w pierwszym kwartale bieżącego roku jest ich 8. Było to 8 decyzji, przy czym tutaj też słowem komentarza, specyfika pracy Komitetu Ministrów jest taka, że im później, tym tych wyroków uznawanych za wykonane jest więcej. W związku z tym oczekujemy przyspieszenia tych prac w kolejnym kwartale, a w szczególności w drugiej połowie roku. I znów, wśród 46 państw Rady Europy, jeżeli chodzi o wykonanie, to ten pierwszy kwartał przedstawiał się następująco: na pierwszym miejscu były Węgry, to było 19 wyroków, Ukraina – 18, Turcja – 13, Polska, tak jak wspomniałem – 8, Rumunia – 6. I miejsce od szóstego do dziewiątego z 2 wykonanymi orzeczeniami to Grecja, Litwa, Serbia i Słowacja. Tak że, tak jak widać, te liczby nie są jakieś duże.

I może ostatnia dana statystyczna, w pierwszym kwartale rząd wypłacił skarżącym łącznie prawie 1500 tys. zł z tytułu słusznych zadośćuczynień i zwrotu kosztów i wydatków. Tak, tylko w pierwszym kwartale – 1450 tys. zł.

Żeby dopełnić ten obraz aktywności Trybunału w sprawach dotyczących Polski, to jeszcze kilka słów o środkach tymczasowych, które Trybunał nałożył na Polskę celem zabezpieczenia prawa do złożenia skargi. W pierwszym kwartale tego roku Trybunał zastosował środek tymczasowy 6 razy i we wszystkich sprawach zwracał się do rządu o niewydalanie skarżących z terytorium. Te wszystkie wnioski zostały wykonane. Jest to dość znaczący spadek tego typu spraw w porównaniu do ostatniego kwartału ubiegłego roku. Wtedy było 16 takich spraw o środki tymczasowe. Jeśli porównać to z pierwszym kwartałem 2025 roku, to ten spadek jest rzeczywiście znaczny. Spośród tych 6 środków tymczasowych tylko 2 pozostają w mocy, natomiast 4 wcześniejsze przestały obowiązywać. W dwóch przypadkach Trybunał uchylił środek i skreślił sprawę z listy. W pozostałych dwóch środek został albo uchylony, albo nie został przedłużony. Tutaj się zatrzymam. Oczywiście jesteśmy otwarci na pytania, wyjaśnienia. Jeszcze raz chciałem serdecznie podziękować za zainteresowanie sprawami Trybunału i postępowaniami. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Dziękuję bardzo panie dyrektorze. Czy przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości chciałby jeszcze zabrać głos zanim rozpocznie dyskusję?

Naczelnik wydziału w Departamencie Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Ministerstwa Sprawiedliwości Paweł Szponar:

O.K. Właściwie nie mam tutaj nic do dodania, oprócz tego, że w sprawach, które zostały nam przekazane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych albo już przedstawiliśmy opinię Ministerstwa Sprawiedliwości, albo niektóre pozostają jeszcze w opiniowaniu. Przedstawiliśmy naszą opinię między innymi w pięciu zakomunikowanych sprawach praworządnościowych. Sukcesywnie przedstawiamy opinie w sprawach dotyczących naruszenia prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zarówno w sprawach cywilnych, jak i w karnych.

Jeżeli natomiast chodzi o wykonanie, to mogę wspomnieć, że 30–31 marca, wraz z przedstawicielką Ministerstwa Spraw Zagranicznych, z panią ministrami Marią Ejchart, oraz z przedstawicielami Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Ministerstwa Sprawiedliwości, spotkaliśmy się w Strasburgu właśnie w sprawie wykonywania wyroków

z Departamentem Wykonywania Wyroków Komitetu Ministrów Rady Europy. Tam zostały nam wskazane pewne sugestie, jakie kroki można by było podjąć, żeby wykonać poszczególne orzeczenia i teraz właśnie pracujemy nad wykonaniem tych orzeczeń. Oczywiście mówię tu o tych orzeczeniach, które leżą w gestii i w kompetencjach Ministerstwa Sprawiedliwości. To wszystko. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Dziękuję bardzo. Rozpaczam dyskusję. Mam prośbę, żeby każdy z państwa, kto będzie chciał się zgłosić do odpowiedzi, bardzo proszę, żeby się przedstawiał, dobrze? Przed rozpoczęciem wypowiedzi. Proszę bardzo, kto chciałby zabrać głos? Zapraszam.

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Dzień dobry, Anna Matras, Stowarzyszenie Amnesty International. Wysoka Komisjo, szanowni państwo, a bym chciała zaadresować kwestię wielkiego nieobecnego prac tej Komisji, czyli wyroku TSUE w sprawie Cupriak-Trojan. Ta sprawa, myślę zresztą, że słusznie, jej waga budzi dość duże zainteresowanie społeczeństwa. Padają bardzo niepokojące deklaracje ze strony rządu odnośnie do wykonania tego orzeczenia i wydaje mi się, że prace tej Komisji mogłyby być takim dość istotnym forum, ale też być może miejscem zbiegu ze społeczeństwem obywatelskim, gdzie ta kwestia mogłaby zostać omówiona. Chciałabym zaapelować tutaj do państwa o być może też takie dedykowane posiedzenie w tej właśnie sprawie. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Ja może od razu odpowiem, bo już dwukrotnie próbowaliśmy zwołać posiedzenie w tej sprawie. Niestety cały czas czekamy na stanowisko Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji także jesteśmy w oczekiwaniu. Jak tylko będziemy mieli zielone światło, prawdopodobnie w maju, to niezwłocznie ta Komisja zostanie zwołana. Czy jeszcze ktoś chce zabrać głos? Zapraszam.

Prawnik w Programie Spraw Precedensowych Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka Emil Śliwiński:

Emil Śliwiński, Helsińska Fundacja Praw Człowieka. Korzystając tutaj z obecności przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości chciałem zadać pytanie. Skoro rozmawiamy o wykonaniu wyroków, to chcę zapytać o wykonanie takiego wyroku Biliński przeciwko Polsce. Spojrzałem sobie na stronę Ministerstwa Sprawiedliwości, na tę proponowaną dużą nowelizację Prawa o ustroju sądów powszechnych i przyznam szczerze, że tam tego nie znalazłem. Oczywiście to nie musi nic znaczyć. Może macie państwo jakiś tam kalendarz i tak dalej, natomiast nie znalazłem, czy planuje się zmiany w zakresie art. 22a, bo ten artykuł był ostatecznie problemem w sprawie Biliński, w którym przewidziano, że od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie odwołania od podziału czynności nie przysługuje dalsze odwołanie do Sądu Najwyższego. To leży u podstaw poniekąd naruszenia w sprawie sędziego Bilińskiego. Czy są planowane tego rodzaju prace, żeby ten przepis zmienić, żeby na przykład usunąć to wyłączenie kontroli sądowej w tym przypadku? Dziękuję.

Naczelnik wydziału w departamencie MS Paweł Szponar:

Paweł Szponar, Ministerstwo Sprawiedliwości. To znaczy, po pierwsze, chciałbym zauważyć, że wyrok jest z 15 stycznia 2026 roku, więc myślę, że nie mieliśmy tutaj nawet żadnego pisma z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, tak mi się wydaje, które by prosiło o raport w tej sprawie bądź podjęcie jakiejś czynności. Niestety nie ma z nami przedstawiciela Departamentu Legislacyjnego, który ewentualnie prowadzi prace nad ustawą Prawo ustroju sądów powszechnych, dlatego nie wiem, czy są prowadzone prace nad zmianą tego artykułu. Natomiast ze swojej strony, jeżeli dostaniemy odpowiednie pismo z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, z którego by wynikało, że taka zmiana jest potrzebna w celu wykonania tego wyroku, to oczywiście możemy wystąpić z niezbędnym impulsem do Departamentu Legislacyjnego, aby pochylił się również nad tym i rozpoczął ewentualne prace nad zmianą tego przepisu. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Dziękuję bardzo. Czy jeszcze ktoś ma pytanie w sprawie informacji, którą przedstawił pan dyrektor? Proszę bardzo pani mecenas.

Przedstawicielka Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej Małgorzata Mączka-Pacholak:

Dzień dobry, Małgorzata Mączko-Pacholak, adwokatka, Komisja Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej. Ja mam pytanie do pana pełnomocnika o te zakomunikowane sprawy praworządnościowe. Czy to są jakieś nowe kwestie, czy to są kwestie, które już do Trybunału docierały i mieszczą się w tej puli, powiedzmy, spraw wokół wyroku w sprawie Wałęsy?

I jeszcze jedno pytanie. Czy w sprawach przewlekłościowych, które były komunikowane, obecny jest też ten element związany z trudnościami w realizacji sprawności postępowania z uwagi na praworządność, czyli na przykład kwestie związane z ustabilizowaniem składu orzekającego i tego typu kwestiami? Czy to się gdziekolwiek w tych skargach spotyka, czy nie?

Dyrektor departamentu MSZ Paweł Wierdak:

Dziękuję bardzo za to pytanie. Jeśli chodzi o te pięć komunikacji praworządnościowych, były to wszystkie sprawy dotyczące sytuacji indywidualnych sędziów i różnych działań podejmowanych w stosunku do nich, więc to właściwie były sprawy, które gdzieś tam wpisywały się we wcześniej już rozpatrywane kwestie. Tak, były to głównie kwestie postępowań dyscyplinarnych. One mogły mieć jakieś drobne różnice, ale co do zasady były to sprawy podobne do tego, co już mieliśmy.

Jeśli chodzi o kwestie przewlekłościowe, to wydaje mi się, że jeszcze to są sprawy, w których ten element praworządnościowy nie zaistniał. Bo, nie wiem, może panie mnie poprawią, ale wydaje mi się, że to są pewnie sprawy z lat 2020, jakoś tak. Przede wszystkim musi być trochę... To znaczy, raczej na pewno nie mamy takich przewlekłościówek, które miałyby element praworządnościowy.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Zapraszam.

Przedstawicielka Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej Monika Gąsiorowska:

Dziękuję bardzo. Monika Gąsiorowska, adwokatka, członkini Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej. Ja mam pytanie o tę przewlekłość postępowania, bo ona od lat odbija się tak jak czkawka. Szczerze powiedziawszy, to nie są jakieś fascynujące sprawy, bo one są ciągle takie same. Myślę, że one też w jakiś sposób blokują te inne sprawy, które tam w tym Trybunale czekają i na pewno wpływałyby na standard praworządności i inne aspekty. Chciałam się zapytać, czy coś oprócz wykonywania tych wyroków i wypłacania tych kwot, które tutaj widzę, że na pani przewodniczącej też zrobiły wrażenie, ta kwota, czy podejmowane są jakieś inne środki, żeby przeciwdziałać przewlekłości postępowania?

Dyrektor departamentu MSZ Paweł Wierdak:

Dziękuję bardzo za to pytanie i za zauważenie tego problemu. Dla naszego zespołu to jest dość duże obciążenie, bo to są sprawy, które są komunikowane w dużych grupach i one tak naprawdę paraliżują pracę. Nie mówiąc już o tym, że są też dość mocno demotywujące, bo bardzo często jest tak, że koledzy, koleżanki mówią: „Czekamy na jakąś ciekawą sprawę, a musimy się zajmować takimi sprawami”. One są też ważne. Rzeczywiście jest to chyba nasz największy problem. W zeszłym roku, czy dwa lata temu, mieliśmy wizytę Departamentu Wykonywania Wyroków, podczas której... Nie, w zeszłym, tak, w 2025, w czerwcu, podczas której pracownicy tego departamentu spotkali się z różnymi instytucjami, organami, również sędziami, przybliżając jak te standardy powinny wyglądać, natomiast wydaje mi się, że bez takiej poważnej zmiany prawa u nas to się nie zmieni. Pozwolę sobie oddać jeszcze głos pani Marcie Kaczmarskiej, mojej zastępczyni, która uzupełni tę informację.

Kierownik Departamentu Prawno-Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Marta Kaczmarzka:

Tak, pani mecenas bardzo słusznie zauważyła, najwięcej nowych komunikowanych skarg dotyczy naszego najstarszego problemu. Najwięcej w wykonywaniu orzeczeń, wyroków – 31, przewlekłości cywilno-karne – 15. Administracyjne i sądowo-administracyjne, jak je liczyć razem, to jest większość orzeczeń, a szczególnie jeśli patrzymy na decyzje zatwierdzające ugody, deklaracje jednostronne, to również w dużej części dotyczy tego problemu. W pierwszym kwartale praktycznie wszystkie te ugody, kilkadziesiąt, ponad 50 skarg, dotyczyło

przewlekłości postępowań cywilnych. Tak jest to problem, który... Wiadomo, są podejmowane działania, ale cały czas muszą być podejmowane kolejne, i to nie tylko legislacyjne, ale też zmiana praktyki i zmiana organizacji. To jest bardzo duży wysiłek i to zadanie nie jest proste.

Jeśli chodzi o proces wykonywania, w grudniu, na agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów Rady Europy, w formacie do spraw praw człowieka, czyli tym formacie, w którym Komitet realizuje swoją funkcję nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w agendzie będą zarówno grupa spraw dotyczących przewlekłości cywilnych i administracyjnych, jak i cywilnych i karnych, jak i administracyjnych i sądowo-administracyjnych. W drugiej połowie roku, w przed wakacjami albo po wakacjach, będzie aktualizacja action planu w tych dwóch grupach spraw. Nad tą dotyczącą przewlekłości cywilnych i karnych już pracujemy we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości. Także jakieś konkretne działania to wiadomo, niestety patrzę się na pana sędziego, to jest kwestia Ministerstwa Sprawiedliwości. Z naszej strony to będzie w tym roku na agendzie Komitetu Ministrów i będziemy przygotowywali świeży action plan zaktualizowany w tej grupie spraw, przedstawiając wszystkie informacje, jakie dostaniemy, łącznie z danymi statystycznymi dotyczącymi nie tylko skargi na przewlekłość, ale też obłożenia sądów i tak dalej.

Dyrektor departamentu MSZ Paweł Wierdak:

Ja jeszcze może tylko dodam, że właściwie dwa wyroki, które mamy najdłużej w wykonywaniu, ponad 20 lat, to jeden dotyczy przewlekłości administracyjnej i sądowo-administracyjnej, a drugi dotyczy przewlekłości cywilnych i to są oba wyroki ponad 20 lat. To jest 2005 rok. To już świadczy o tym, że to jest poważny problem systemowy.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Proszę, pani mecenas.

Przedstawicielka Komisji Praw Człowieka przy NRA Monika Gąsiorowska:

Powiem szczerze, że nie wiem, na jakim jest etapie, bo był taki pomysł nowelizacji tej ustawy, jeszcze chyba przez pana ministra Bodnara. Nie wiem, na jakim to jest etapie. Czy to ma jakąś perspektywę...

Naczelnik wydziału w departamencie MS Paweł Szponar:

To znaczy, sytuacja wygląda tak, że ustawa faktycznie jest wpisana do wykazu prac legislacyjnych UD227 od czerwca 2025 znajduje się w opiniowaniu. Właśnie po powrocie z tego spotkania w Strasburgu pan minister Myrcha wydał polecenie dla odpowiednich komórek w ministerstwie, żeby prace nad ustawą zostały jak najszybciej zakończone.

Jeszcze z takich może dwóch interesujących spraw chciałbym poruszyć to, że zmieniły się trochę kwestie, jeśli chodzi o szkolenia sędziów, ponieważ pan minister Mazur wystosował pismo do wszystkich sędziów koordynatorów działających przy sądach okręgowych w Polsce, z prośbą o przeprowadzenie szkoleń z zakresu przewlekłości postępowania w świetle orzecznictwa ETPC. Koordynatorzy mają obowiązek przeprowadzenia tych szkoleń w pierwszym półroczu tego roku. Część koordynatorów zwraca się o pomoc do Ministerstwa Sprawiedliwości, więc części są wysyłane odpowiednie materiały. Do części sądów pojedziemy my, pracownicy Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka. Na przykład 25 maja mamy zaplanowany taki wyjazd do Sądu Okręgowego w Opolu, do Sądu Okręgowego w Gdańsku 9 czerwca, więc myślę, że to będzie bardzo dobre, że jak gdyby z pierwszego frontu będziemy mogli przedstawić tutaj, co jest główną przyczyną tego, że skargi trafiają do Strasburga. I dodatkowo będziemy mogli na konkretnych przykładach z danego okręgu pokazać założmy, dlaczego postanowienie zostało rozpoznane sprzecznie ze standardami strasburskimi, bo być może w dotychczasowych szkoleniach organizowanych przez Krajową Szkołę zabrakło właśnie tego elementu.

Ponadto chciałbym też powiedzieć, że będąc na spotkaniu w Strasburgu z Departamentem Wykonywania Wyroków, otrzymaliśmy taką sugestię, że bardzo dobrze byłoby rozwiązać problem przewlekłości za pomocą pewnych etapów, tak jak na przykład dzieje się to podobno we Włoszech. To znaczy, że trzeba zidentyfikować problem i następnie jemu zaradzić. Przykładowo widzimy, że jedną z głównych przyczyn przewlekłości postępowania jest to, że opiniowanie trwa za długo, że brakuje biegłych sądowych, to trzeba byłoby się najpierw pochylić nad tą kwestią, przygotować ustawę w tym kierunku i po prostu załatwić

ten problem. Taki impuls też był dany i pani ministra Maria Ejchart ma również poruszyć ten problem na spotkaniu z kierownictwem Ministerstwa Sprawiedliwości, tak żeby ukierunkować w taki sposób te prace. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Dziękuję bardzo. Proszę, pani zgłaszała się do zadania pytania.

Wiceprezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia Urszula Żółtak:

Dziękuję bardzo. Urszula Żółtak, Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia. Szanowni państwo, Wysoka Komisjo, bardzo dziękuję za zaproszenie. Ja chciałabym wrócić tutaj jeszcze do kwestii praworządnościowej. Mamy w Polsce 3500 osób powołanych na stanowiska sędziowskie na podstawie ustawy ukształtowanej w 2017 roku. To są osoby wadliwie powołane na stanowiska sędziowskie. Osoby te orzekają w sądach i wydają orzeczenia, które są następnie kwestionowane. W tego typu sprawach zawierane są później ugody przed ETPC dotyczące przyznawania odszkodowania obywatelom polskim, w stosunku do których orzekał wadliwie ukształtowany sąd. Mamy także kwestię wyroku w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, który był wyrokiem pilotażowym. Wskazywano tam między innymi właśnie na wadliwe ukształtowanie Krajowej Rady Sądownictwa. W Sejmie były procedowane dwa projekty. Projekt ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, który został uchwalony przez Sejm, ale nie został podpisany przez prezydenta, oraz projekt ustawy praworządnościowej, który jest obecnie na etapie prac parlamentarnych. Kwestie praworządnościowe w sądach są niezwykle istotne, chociażby z tego względu, że one ze względu na wadliwą obsadę sądu generują kolejne sprawy przed ETPC. Polska wypłaca z tego powodu milionowe odszkodowania. Jest to kwestia, która w dalszym ciągu musi być uregulowana. Obecnie trwa, nazwijmy to, procedura naboru do nowej Krajowej Rady Sądownictwa, ale to nie rozwiązuje problemu z ukształtowaniem Krajowej Rady Sądownictwa w oparciu o nową ustawę. Kwestia ta musi być rozwiązana na podstawie ustawy. Tego typu rozwiązania, które są przewidywane obecnie, to rozwiązania, powiedzmy, tymczasowe, biorąc pod uwagę to, że nie mamy możliwości w jakikolwiek inny sposób dokonać ukształtowania prawidłowej Krajowej Rady Sądownictwa. Stąd też ta kwestia praworządnościowa jest kwestią niezwykle istotną i konieczną do uregulowania i pochylenia się nad nią w większym zakresie. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś jeszcze? Ja mam pytanie do pana pełnomocnika. Jak pan widzi w tej chwili, bo jesteśmy po pierwszym czytaniu ustawy w sprawie wyroków ETPC, która też daje taką możliwość koordynacji ministrowi spraw zagranicznych, ma to skrócić czas oczekiwania, zmniejszyć liczbę skarg, zmniejszyć też kwoty wypłaty odszkodowań. Jak pan widzi przyszłość, czy też poprawę sytuacji, po wejściu w życie tej ustawy?

Dyrektor departamentu MSZ Paweł Wierdak:

Na pewno ta ustawa pomoże w sprawach, w których łatwo można wykonać pewne wyroki, gdy na przykład wyrok może być wykonany prostą zmianą prawa. Takim przykładem, który często przywołujemy, gdzie akurat ustawa byłaby niezwykle pomocna, jest wyrok w sprawie Potomskich. Wprowadzając takie jasne zasady, ale również pewien taki tryb współpracy pomiędzy organami państwa. Na pewno ustawa ułatwi wykonanie i taką współpracę pomiędzy organami, co sprawi, że podobne sprawy nie będą trafiały dalej do Trybunału. Trudno mi jest na dzisiaj określić, jaka to będzie skala, ale na pewno wielu takich powtarzalnych spraw udałooby się uniknąć, zwłaszcza w sytuacji, gdy brak wykonania wynika na przykład z beczynności organu. Ważnym elementem jest właśnie ten mechanizm taki mobilizujący.

Też może słowem wyjaśnienia – wiele terminów – które jest w ustawie, wynika z terminów, których już teraz musimy przestrzegać, bo są to terminy wynikające z dynamiki pracy Komitetu Ministrów. To ustawa porządkuje, ale też jasno wskazuje, kto jest za co odpowiedzialny. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Proszę.

Kierownik departamentu MSZ Marta Kaczmarska:

Dziękuję. Ja tu może dodam, że ustawa porządkuje, ale daje też jasność tym podmiotom, które są zobowiązane do podjęcia działań, co mają zrobić. Dla nas bardzo ważna, wręcz kluczowa, jest konieczność, zobowiązanie ich, tych podmiotów wiodących, do wykonania. Do dokonania analizy źródeł naruszenia i wypracowania stanowiska, czy biorąc pod uwagę konkluzję Trybunału, konieczna byłaby zmiana legislacyjna. Jeśli tak, to należy ją od razu podjąć, a jeśli nie, to zmiany praktyki. W każdym razie to co widzimy obecnie, to jest też problem ze strony podmiotów zobowiązanych do wykonania. Taka jest kalka, z orzeczeń krajowych, czy nawet z TSUE, jest oczekiwanie, że Trybunał jasno wskaże, co mają zrobić, żeby wykonać, a w systemie strasburskim to tak nie działa. Zazwyczaj Trybunał, jego wyroki, są deklaratoryjne. Trzeba się wczytać w konkluzje, rozłożyć na czynniki pierwsze to, co Trybunał napisał odnośnie do źródeł naruszenia i zastanowić się, jakie działania należy podjąć, jakie środki przedsięwziąć, żeby odpowiedzieć na to, co zidentyfikował Trybunał. W takim sensie inicjatywa jest po naszej stronie, po stronie podmiotów zobowiązanych, żeby wyznaczyć środki, które należy podjąć w kontekście konkluzji Trybunału. Z naszego doświadczenia widzimy, że to bywa problematyczne, bo wszyscy są przyzwyczajeni, że im się powie wprost: Należy zrobić to, to i tamto bardzo dokładnie. I taki podmiot może wtedy odpowiedzieć: „OK, zrobimy to”, albo „Nie, nie zrobimy tego” i czekamy na dalsze propozycje. A inicjatywa jest tak naprawdę po naszej, czyli tej zobowiązanej stronie. Myślę, że ta ustawa też pomaga w tym, że daje jasność, co należy podjąć.

My tutaj, ze strony koordynacji, zawsze służymy pomocą w interpretowaniu wyroku, bo naczytaliśmy się ich, MS wiadomo, że też się ich dużo naczytało, ale naczytaliśmy się ich bardzo dużo. Ale też mamy doświadczenie w tym jak to jest, i jak wyroki wykonują też inne państwa. Ze swojej strony oferujemy właśnie tę całą naszą wiedzę i ekspertyzę, ale chcemy też tą ustawą dać narzędzie, które ułatwi szybszą i bardziej precyzyjną identyfikację źródeł naruszenia i koniecznych zajęć, żeby nie błędzić, że najpierw wystarczy tylko przetłumaczyć i przesłać, upowszechnić i dopiero potem, po miesiącach, po latach wychodzi, że to jest jednak za mało i trzeba zrobić coś więcej. Mamy nadzieję, że to będzie taką wskazówką, instrukcją dla tych podmiotów zobowiązanych, jak co zrobić, żeby szybko i skutecznie zidentyfikować działania konieczne do podjęcia. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Czy ktoś jeszcze z państwa może ma pytania? To ja jeszcze pana pełnomocnika poproszę o odpowiedź, bo mówił pan o tej dużej ilości ugód i dużych kosztach tych ugód. Jak w tej sytuacji wyglądają sprawy w sprawach dotyczących spraw, gdzie brał udział neo-sędziecia? Czy ta liczba rośnie, jest stabilna? Czy ma pan może wyszczególniony ten rodzaj spraw?

Dyrektor departamentu MSZ Paweł Wierdak:

Już zaraz odzyskamy te dane. W ostatnich miesiącach może nie było za dużo takich... O, dziękuję. Nie było za dużo takich spraw, dlatego że po wyroku w sprawie Wałęsy sprawy, w których była obecność neo-sędziego, zostały zawieszone w oczekiwaniu na wykonanie wyroku w sprawie Wałęsy. Te sprawy są zawieszone do listopada tego roku. W związku z tym tak naprawdę myślę, że przez ostatnie pół roku, dziewięć miesięcy, takich spraw nie było. Natomiast jeśli chodzi już o konkretne dane, to zasądzono łącznie 1234 tys. euro tytułem słusznego zadośćuczynienia i 13 500 euro tytułem zwrotu kosztów i wydatków. Łącznie to jest prawie 1250 tys. euro i mniej więcej taka kwota została wypłacona.

Przewodnicząca poseł Iwona Karolewska (KO):

Dziękuję bardzo. Już nikt nie chce zabrać głosu? Jeżeli nie, to zamykam dyskusję. Bardzo państwu dziękuję za obecność. Dziękuję bardzo. Przepraszam, nie powiedziałam, zamykam posiedzenie podkomisji. Ten budzik mnie rozproszył.